

REC
IGRAM, PIŠEM,
LAJKAM

IPL

PRIRUČNIK

Digitalna skripta
za učenike novinare
Hrvatskog školskog sportskog saveza

HRVATSKI ŠKOLSKI SPORTSKI SAVEZ

SADRŽAJ

UVOD	3
SPORTSKO NOVINARSTVO	4
NOVINARSKE VRSTE	5
Vijest	5
Izvešće tj. sportski izvještaj	6
Intervju	7
Komentar	8
DRUŠTVENI MEDIJI	9
Kako stvarati medijski sadržaj	11
SPORTSKA FOTOGRAFIJA	12
KAKO BITI DOBAR IPL UČENIK NOVINAR?	14
Obaveze učenika novinara tijekom 2021./2022.	15
ZAKLJUČAK	16

UVOD

Dobrodošli u projekt "Igram, pišem, lajkam" Hrvatskog školskog sportskog saveza!

Velika nam je čast zaželjeti vam dobrodošlicu u našu školsku sportsku zajednicu te se veselimo svemu što ćemo zajedno naučiti i ostvariti.

Školski „Igram, pišem, lajkam“ učenici novinari još su od 2013. godine izrazito bitan dio svih naših državnih i svjetskih prvenstava jer imaju ulogu glavnih komunikatora te s našim pratiteljima i dionicima dijele vrijedne informacije poput rezultata, intervjua s istaknutim sportašima, dojмова s natjecanja, fotografija i uspomena.

Naši učenici novinari s nama putuju na državna prvenstva, članovi su i našeg proširenog tima za organizaciju i medije, te svakodnevno uspješno odrađuju mnoštvo zanimljivih i raznovrsnih zadataka. Svi nam potvrđuju da im je ovo iskustvo puno značilo, usmjerilo ih i pomoglo im otkriti žele li se baviti medijima i komunikacijom, na što smo iznimno ponosni.

S obzirom da ste tek na početku vašeg medijskog puta u školskom sportu, želimo vam pomoći da se čim lakše i brže „naoružate“ informacijama i znanjima koja su vam potrebna za uspješno obavljanje svojih IPL zadataka.

U ovom ćete digitalnom priručniku pronaći sve informacije koje vam mogu pomoći da budete naši IPL učenici novinari, kao i savjete za lakše snalaženje u svijetu sportskog izvještavanja, sportske fotografije i događanja u školskom sportu.

Autorica IPL priručnika,

Marija Bobinski

SPORTSKO NOVINARSTVO

Sportsko novinarstvo je oblik novinarstva koji izvještuje o sportskim temama i događajima. Kako je u posljednjih nekoliko godina rasla važnost sporta (kao jedne od najunosnijih industrija na svijetu, ne više samo kao zabave i rekreacije), tako je i sportska pokrivenost važnih događanja i aktivnosti narasla u veoma važan dio novina i naše informativne svakodnevnice.

Izvor: www.canva.com

Izvor : www.canva.com

Sportsko novinarstvo je bitan dio svake organizacije medija, a sportske institucije i organizacije trebaju redovito praćenje i promociju. Istražiti sportsko novinarstvo možete čitajući članke **Sportskih novosti**, ali i međunarodnih specijaliziranih sportskih medija; poput **Sports Illustrated** i **Sporting News**.

Izvor: Wikipedia, Saša Ozmo – Sportsko novinarstvo

NOVINARSKE VRSTE

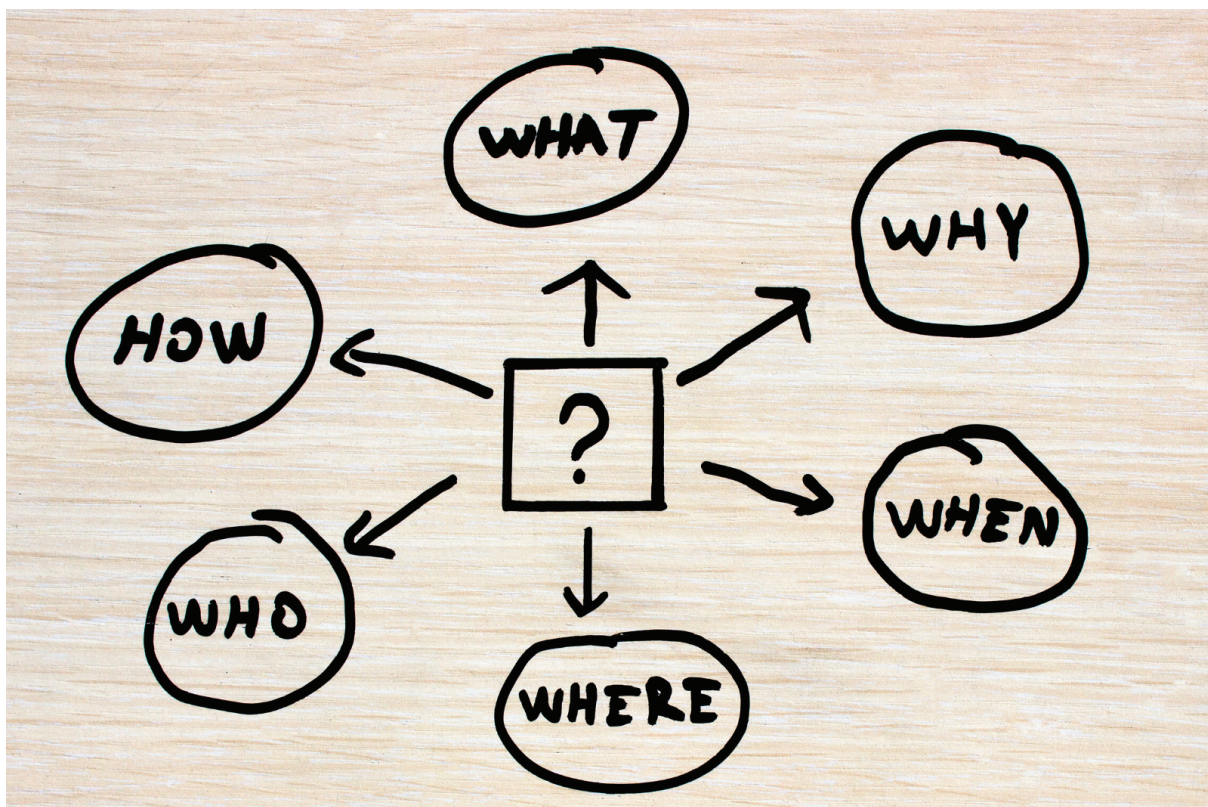
Novinarskih vrsti ima zaista mnogo, neke ste naučili na satu hrvatskog jezika tijekom osnovne i srednje škole, neke na našoj edukaciji, a još više o tome ćete moći naučiti u nastavku svog obrazovanja. Ovdje vam predstavljamo one osnovne i najvažnije za našu suradnju i vaše buduće sportske radove:

VIJEST

Vijest je temeljna novinarska vrsta. Ona je najkraći novinarski oblik i sadrži istinite, kratke, jasne i pravodobne podatke o nekom događaju. Bitni elementi koje mora zadovoljiti svaka vijest su istinitost, aktualnost, zanimljivost, relevantnost, ali i kratkoća, jasnoća i preciznost.

Strukturiranje vijesti je najbolje uz odgovor na ovih šest pitanja (poznatih kao 5W+H):

- **TKO? (WHO?)** – koja osoba, sportaš, koji klub, koje sportsko društvo, koja organizacija
- **ŠTO? (WHAT?)** – koji događaj, natjecanje, projekt, aktivnost
- **KADA? (WHEN?)** – vrijeme održavanja (+ otvorenja, tjeka i sl.)
- **GDJE? (WHERE?)** – lokacija (dvorana, mjesto, grad, županija)
- **ZAŠTO? (WHY?)** – glavna svrha događanja, natjecanje, projekt, obilježavanje dana
- **KAKO? (HOW?)** – organizacija, tijek događanja, rezultati

Izvor: www.canva.com

Primjer vijesti iz školskog sporta pročitajte [OVDJE](#)

Dodatni pojmovi koji vam mogu pomoći u strukturiranju i oblikovanju vijesti su:

LEAD + BODY – lead je glavni informativni dio vijesti koji sadrži sve glavne informacije (5W) u jednoj do dvije rečenice, dok je body ostatak vijesti koji detaljnije pojašnjava sve navedeno u leadu

OBRNUTA PIRAMIDA – struktura vijesti u kojoj sve najvažnije informacije dajemo odmah na početku, a u ostatku vijesti idemo u detalje, npr. fokusiramo se na samo jedno od pitanja (TKO – detaljnije opišemo organizatore, sudionike, pratitelje, pobjednike i sl.)

PRAVILO POSTUPNOG OTKRIVANJA – struktura u kojoj postupno (poput priče) otkrivamo glavni događaj, npr. opisujemo natjecanje kronološki te tek na kraju teksta navedemo rezultate i otkrijemo medaliste tj. pobjednike

IZVJEŠĆE TJ. SPORTSKI IZVJEŠTAJ

Izvešće ili izvještaj je opširniji od vijesti, on detaljnije opisuje kako i zašto se što dogodilo uz naveden tijek nekog događaja, atmosferu, rezultate i slično. Izvještaj omogućuje i subjektivni dio vijesti tj. daje autoru slobodu da pripovijeda i opisuje činjenice na poseban način. Izvještaj se može pisati i objavljivati prije, tijekom i nakon događanja.

- **reporterski izvještaj** (opisujući pritom atmosferu događanja)
- **komentatorski izvještaj** (tumačeći i analizirajući događanje)

Sportski izvještaj karakterističan je po navođenju rezultata, finalnog poretka (tj. pobjede), opisivanja tijeka natjecanja, opisa sporta koji je u pitanju te izjava sportaša, trenera, organizatora i sl.

Izvor: www.canva.com

IZJAVA – karakterističan i važan dio izvještaja koji detaljnije objašnjava događanje prikazujući perspektivu sudionika, organizatora i publike (navijača), a ne novinara.

Primjer izvještaja s natjecanja u školskom sportu pročitajte [OVDJE](#)

INTERVJU

Intervju je pismeni ili videozapis razgovora s nekom osobom (sportašem, trenerom, članom nekog kluba ili udruge, organizatora, sudca i sl.). Sastoji se od:

UVOD – naslov i nadnaslov koji opisuju i predstavljaju sugovornika i povod intervjua

PITANJA I ODGOVORI – pisane u upravnom govoru

ZAKLJUČAK – zadnji komentar intervjua, sugovornika ili najave

Izvor: www.canva.com

Savjeti za uspješno obavljanje intervjua na sportskim natjecanjima ili događanjima:

- *dobro se upoznati sa sportom i istražiti sugovornika unaprijed*
- *odabrati sugovornika koji je zanimljiv, pričljiv i otvoren za komunikaciju*
- *pitanja ne smiju biti dosadna i ista u svakom intervjuu, pogotovo na istom događaju*
- *pripremiti sugovornika – objasniti mu glavni cilj intervjua, otprilike navesti pitanja unaprijed, osigurati ga da se radi o opuštenom razgovoru i da se sve „greške“ mogu izbaciti ili naknadno modificirati*
- *važno je slušati sugovornika da mu ne bi postavili pitanje na koje je već odgovorio u nekom od prethodnih pitanja ili kako bismo mogli postaviti zanimljivo potpitanje*
- *uvijek imati na umu gdje intervju planiramo objaviti te tko je publika koja će ga čitati/ gledati/slušati te svoja pitanja prilagoditi njihovim „željama“*

Primjer intervjua s natjecanja u školskom sportu pročitajte [OVDJE](#)

KOMENTAR

Komentar je proširena verzija prikaza nekog objekta, pojave, projekta, događanja. Potrebno je navesti sve objektivne informacije o temi, detaljno ju istražiti i temeljito opisati, bez subjektivnog tj. osobnog komentara.

Za komentar bitno biti dobro upoznat s temom, argumentirati i pisati snažnim jezikom. Novinar koristi postojeće dokumente (zakone, knjige, odluke, itd.) i pojave (podatke iz istraživanja i vijesti) koje treba široj javnosti na popularan način objasniti.

U školskom sportu komentari će se pisati o temama izvan državnih prvenstava; o važnosti bavljenja tjelesnom aktivnošću, važnost zdravih navika i pravilne prehrane, stanja tjelesne i zdravstvene kulture u Hrvatskoj, projekata Hrvatskog školskog sportskog saveza koji promiču zdrav život i pravilnu prehranu.

Izvor: www.canva.com

Primjer komentara u školskom sportu pročitajte [OVDJE](#)

Izvor: <https://hrvatskiporebiblog.wordpress.com/izvannastavne-aktivnosti/novinarska-druzina/novinske-vrste-i-oblici/>

DRUŠTVENI MEDIJI

Društveni mediji su grupa internetski baziranih aplikacija koje čine temelj web 2.0 i omogućavaju stvaranje i dijeljenje sadržaja kojeg oblikuju korisnici (user generated content) (Van Dijck, 2013.).

Izvor: www.canva.com

Vrste društvenih medija su:

DRUŠTVENE MREŽE – cilj: umrežavanje

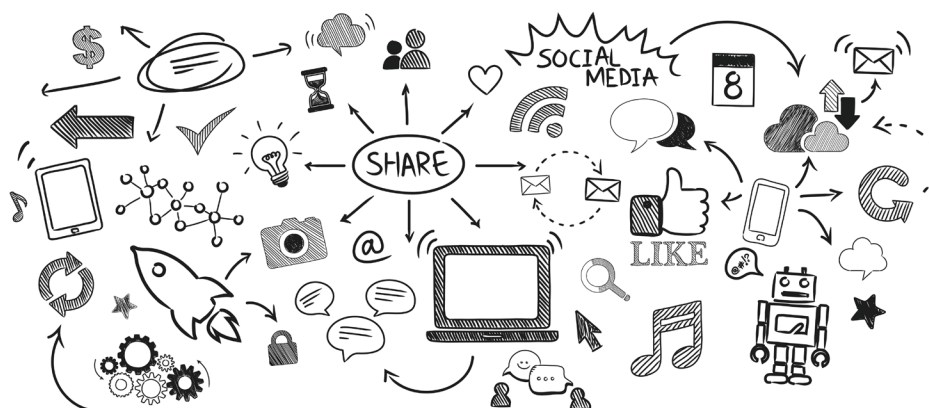
Služe za umrežavanje i virtualno povezivanje individualaca na internetu - LinkedIn (2003.), Facebook (2004.), Instagram (2010.), Twitter (2006.), Google+ (2011.)

STRANICE/PLATFORME ZA DIJELJENJE KORISNIČKIH SADRŽAJA – cilj: dijeljenje

Služe za korisničko stvaranje sadržaja koje promovira i potiče kreativnost, aktivnost i razmjenu profesionalnih i amaterskih sadržaja - Wikipedia (2001.), Flickr (2004.), YouTube (2005.), Pinterest (2009.).

STRANICE/PLATFORME ZA TRGOVINU I KUPOVINU – cilj: kupovina i razmjena

STRANICE/PLATFORME ZA IGRU I ZABAVU – cilj: zabava

Izvor: www.rawpixel.com

Prve dvije vrste najvažnije su za online aktivnost Hrvatskog školskog sportskog saveza. Imamo web stranicu na kojoj ćemo objavljivati sadržaj koji stvarate te dijeliti tekste, statuse, fotografije i videoe na našim društvenim medijima. Oni su:

- FACEBOOK - Hrvatski školski sportski savez
- INSTAGRAM - skolski_sport
- LINKEDIN - Croatian School Sport Federation
- YOUTUBE - Hrvatski školski sportski savez
- SLUŽBENA WEB STRANICA - skolski-sport.hr

**klikom na ikonu društvene mreže bit ćete preusmjereni na službene mreže HŠSS-a*

Za svaku platformu važno je stvarati specijalizirani sadržaj te ćete najbolje shvatiti što raditi kada proučite naš dosadašnji sadržaj na ovim poveznicama.

Izvor: www.canva.com

KAKO STVARATI MEDIJSKI SADRŽAJ

Savjeti za svaki naš kanal/stranicu prema ciljanim skupinama tj. prema onome za koga je sadržaj namijenjen:

• [FACEBOOK](#)

Tip objava: osnovne informacije o natjecanjima, članci s weba, novosti, izvješća s projekata i rezultati za sve koji prate naša natjecanja

Tip publike: roditelji, nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture, kineziolozi i suradnici, obrazovne institucije, partnerske stranice i profili

Napomena: važno je često i pravilno označavati lokacije i suradnike te stavljati poveznice na naš web i druge kanale komunikacije (Linktree)

• [INSTAGRAM](#)

Tip objava: informacije o natjecanjima, livestream obavijesti, dojmovi s natjecanja, izjave, nagradne igre, izazovi, rezultati s, najvažnije, živim, šarenim i zanimljivim vizualima dobre kvalitete; obavezno uključiti i storyje te po mogućnosti reelse tj. videointervjue ili detalje s natjecanja

Tip publike: djeca, sudionici naših natjecanja, sportaši, roditelji, natjecatelji, ambasadori

Napomena: važno je često i pravilno označavati lokacije i suradnike te stavljati #hasagove

• [LINKEDIN](#)

Tip objava: informacije o natjecanjima, članci, novosti, izvješća s projekata i rezultati te obavijesti o međunarodnoj suradnji, partnerima i institucijama

Tip publike: međunarodni suradnici, potencijalni poslovni partneri, obrazovne i sportske institucije

Napomena: postoji mogućnost da će uskoro sav objavljeni sadržaj biti na engleskom jeziku

• [YOUTUBE](#)

Tip objava: promo videi, pregledi s natjecanja, isječci iz medija, medijski prilozi

Tip publike: međunarodni suradnici, potencijalni poslovni partneri, obrazovne i sportske institucije

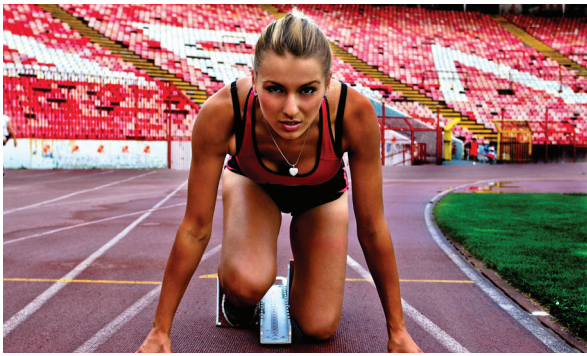
Napomena: većinu videa stavljamo na home page s drugih kanala ili ih stvaramo u suradnji s vanjskim agencijama (pogledaj [Sportski praznici](#) i [Državna prvenstva](#))

SPORTSKA FOTOGRAFIJA

Fotografije s naših natjecanja i događanja najpopularniji su sadržaj na društvenim mrežama te predstavljaju najbolje i najvažnije uspomene za naše sportaše, voditelje i sudionike natjecanja. Upravo zato je dobar učenik novinar upoznat, osim pisanja, i s osnovama fotografiranja.

Fotografije ne moraju biti profesionalne, no postoji nekoliko glavnih kategorija koje bi trebale postojati nakon svakog natjecanja:

- 1) fotografije s otvorenja
- 2) fotografije tijekom utakmica/borbi/natjecanja
- 3) atmosfera s natjecanja (sudionici, publika, timovi, spontane fotografije) te
- 4) fotografije s proglašenja (pobjednici, medalje itd.).

Izvor: www.canva.com

Izvor: www.canva.com

Neki savjeti za stvaranje dobrih sportskih fotografija (Dave Rogers):

1. Dobro upoznajte sport koji snimate

"Najveći je izazov poznavati sport", kaže Dave. "Saznajte pravila igre kako biste znali što igrači pokušavaju postići." Ako niste u stanju predvidjeti sljedeći potez igrača, možda ćete imati problema s praćenjem igre.

2. Imajte čim kvalitetniju kameru

Naravno, ne očekuje se kupnja skupe tehnike za sudjelovanje u projektu, no kada biramo između mobitela i fotoaparata HŠSS-a, odabrat ćemo naš fotoaparat i provesti neko vrijeme učeći njegove postavke. (imamo šalabahter i za njega)

3. Usredotočite se na akciju, a ne pozadinu

"Odaberite veću brzinu zatvarača i širi otvor blende [manji f broj], jer pozadine mogu biti vrlo neuredne i odvrćati pozornost reklamnim panoima i sl. Samo zamutite dinamične pozadine i pokušajte upotrebljavati objektiv pri maksimalnoj žarišnoj duljini što je više moguće. Jedan trik za potpuno uklanjanje pozadine je da se popnete malo više na tribinama tako da gledate teren odozgo za čistu „pozadinu“ tla.

4. Sjednite na suncu

Dave smatra da su najbolji uvjeti za snimanje kad je oblačno i svijetlo, no ako snimate za sunčana dana uz oštar kontrast između sjenovitih i sunčanih područja, "sjednite na sunčanoj strani i snimajte prema sjenovitoj strani", kaže on. Tako ćete raditi s pozadinskim osvjetljenjem.

5. Snimite siluetu

Ponekad ćete htjeti snimiti efekt siluete. Kako biste to postigli, snizite ISO, povećajte brzinu zatvarača i smanjite otvor blende (upotrijebite veći f broj). "Treat će vam svijetla pozadina", savjetuje Dave.

Izvor: www.canva.com

6. Spustite se tijekom fotografiranja

Kako biste unijeli dramatičnost, predložimo "smanjite kut. Ako se spustite nisko dok igrač ide prema vama, izgledat će kao da leti zrakom."

7. Uvijek imajte opremu kraj sebe

Nikad ne znate gdje se krije dobar kadar. Uvijek imati svoju opremu pri ruci za hvatanje improviziranih trenutaka i uspomena.

8. Budite strpljivi i nastavite snimati

Dave u prosjeku snimi oko 2000 fotografija po utakmici ragbija kako bi dobio nekoliko kojima je doista zadovoljan, pa se nemojte obeshrabriti ako vaše početne snimke nisu uzbudljive i „profesionalne“ kao što ste očekivali. "Mnogo je neiskoristivih slika, ali uz digitalne fotoaparate znate što dobivate i možete odmah vidjeti što ste snimili kad pogledate zaslon."

Izvor: https://eprints.grf.unizg.hr/3005/1/DB796_Bednai%28c4%87_Stephan.pdf + <https://www.canon.hr/get-inspired/tips-and-techniques/7-tips-for-improving-sports-photos/>

KAKO BITI DOBAR IPL UČENIK NOVINAR?

Sve zvuči dobro u teoriji, pogotovo uz pomoć ovog priručnika, no kako točno biti dobar učenik novinar Hrvatskog školskog sportskog saveza? Pišemo vam nekoliko karakteristika i najvažnijih pravila Vaše aktivnosti na našim natjecanjima i događanjima. Važno je:

- a) **biti prisutan** – državna su prvenstva vrlo dinamična i često se dogode neočekivane situacije; highlight trenutci, ozljede, fair play kartoni, velika slavlja pobjeda; važno je da je barem jedan IPL novinar uvijek u blizini kako bi mogao brzo reagirati i uhvatiti prve reakcije na situaciju
- b) **biti komunikativan** – nismo svi za sve! Nekima će najviše odgovarati sakriti se iza objektiva, netko će htjeti samo pisati, a netko šetati i hvatati najbolje intervjue; budite otvoreni za sve uloge koje IPL novinar ima i ne bojte se započeti razgovor ili pitati pitanje
- c) **biti temeljit** – najviše nas ražalosti kada nam promakne važan trenutak i kada nam nedostaje slika drugoplasirane ekipe ili najboljeg igrača utakmice; važno je odrediti prioritete na svakom natjecanju, u svoje aktivnosti uključiti čim više ekipa te se podjednako fokusirati na muške i ženske ekipe
- d) **biti otvoren** – nekada će nam se činiti da netko traži intervju ili fotografiju koja neće biti upotrebljiva, no iskoristite sve prilike za sadržaj jer nikada ne znate gdje se skriva poseban trenutak
- e) **biti inovativan** – sve u ovom priručniku samo je smjernica i početna uputa; ako imate bilo kakvu ideju o novom sadržaju, prijedlog za fotke, videe ili tip teksta, svakako ste slobodni okušati se u tome
- f) **biti odgovoran** – vrlo je važno zapamtiti da na svim natjecanjima predstavljate Hrvatski školski sportski savez i da vaše ponašanje ne samo u dvorani, već tijekom cijelog natjecanja mora biti odgovorno i reprezentativno
- g) **biti opušten!** – čudno zvuči nakon „biti odgovoran“, no posljednje i najvažnije je biti opušten; naša su sportska događanja izrazito zabavna za nas i naše sportaše, pa tako i za novinare; nemojte se bojati šaliti, postavljati pitanja, imati ideje i zabavljati se – to je gotovo najvažniji dio vašeg iskustva u ovom projektu.

Ne zvuči tako strašno, jel' da?

OBAVEZE UČENIKA NOVINARA TIJEKOM 2021./2022.

Osim sudjelovanja na edukaciji u Poreču, bit ćete pozvani sudjelovati na državnim natjecanjima na kojima ćete svoje teorijsko naučeno znanje moći primijeniti u praksi. Koje su točno vaše obaveze nakon ove edukacije, pročitajte u nastavku.

a) **napisati osvrtni tekst na edukacijski proces** – što ste sve naučili tijekom edukacije, što ste očekivali, što niste, što vam je bilo najdraže i čemu se najviše veselite, imate li briga, želja, pitanja; sve to šaljete na ipl@skolski-sport.hr do 15. ožujka 2022. godine i po mogućnosti prosljedite svojoj školi ili gradskim medijima kako biste ih obavijestili o svom statusu finalista projekta i učenika novinara

b) **sudjelovanje na državnim natjecanjima** – svatko će od vas biti pozvan na državna prvenstva u školskoj godini 2021./2022. pri čemu ćete fotografirati, provoditi intervjue, pisati članke i objavljevati na društvenim mrežama HŠSS-a

c) **poticati na aktivnost na društvenim mrežama** – tijekom sudjelovanja na natjecanjima, svaki će članak, fotka i status, te broj lajkova, komentara i novih pratitelja ulaziti u bodovanje koje će nam otkriti imena najboljih učenika novinara, stoga vas potičemo da „ganjate“ lajkove, tagove i komentare

d) **opcionalni sportski sadržaj** – svakako vas potičemo da nam svaki svoj članak ili sportski sadržaj kojeg stvorite izvan projekta pošaljete; vrlo rado ćemo ih objaviti na našem webu i dijeliti na društvenim mrežama kako bismo javnost upoznali s našim novim novinarima

Izvor: www.canva.com

Obaveze učenika novinara nakon sudjelovanja u projektu

Nakon sudjelovanja u projektu, svi će učenici novinari (koji nisu maturanti te koji još ostaju u svojoj srednjoj školi) biti predstavljeni županijskim i gradskim sportskim savezima. Oni će znati da ste certificirani učenici novinari koji imaju znanje i iskustvo za izvještavanje s natjecanja te će vas moći pozivati da pratite i izvještavate s gradskih i županijskih natjecanja u vašoj županiji.

Također, pozvat ćemo vas „u pomoć“ i tijekom regrutacijskog procesa za sljedeću školsku godinu; bilo bi nam drago kada biste detalje o projektu podijelili sa svojim vršnjacima, prijateljima i svima koji bi mogli biti zainteresirani za sudjelovanje u projektu u sljedećim godinama. Na taj bi način svaka županija mogla imati mali tim IPL učenika novinara.

ZAKLJUČAK

Uz Vaše bilješke s edukacije koju ste prošli, sada imate sve što vam treba da budete najbolji učenici novinari svojih županija, ali i naših događanja!

Veselimo se vašim tekstovima, idejama i našoj budućoj suradnji!

Za sva pitanja, detalje, ideje i nejasnoće, svakako se možete javiti na:

ipl@skolski-sport.hr

ili mentorici Mariji na:

marija.bobinski@skolski-sport.hr

koja će biti tu za svaku pomoć i informaciju.

Želimo vam puno sreće i zabave u vašim novim sportskim izazovima!